

การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนโดยผ่านรายการวิทยุชุมชน
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา

นางสาว ทิวาพร แสนเมืองชิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-13- 0934-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PARTICIPATORY COMMUNICATION VIA COMMUNITY RADIO
PROGRAM OF RADIO THAILAND AT NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

Miss Thiwaporn Saenmuangchin

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication
Department of Mass Communication
Faculty of Communication Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2000
ISBN 974-13-0934-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนโดยผ่าน
รายการวิทยุชุมชน สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
จังหวัดนครราชสีมา

โดย

นางสาว ทิวพร แสนเมืองชิน

สาขาวิชา

การสื่อสารมวลชน

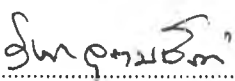
อาจารย์ที่ปรึกษา

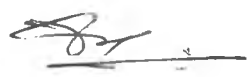
รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วิภา อุดมฉันท)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัฒน์)

ทิวาพร แสนเมืองชิน การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนโดยผ่านรายการวิทยุชุมชน สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา (PARTICIPATORY COMMUNICATION VIA COMMUNITY RADIO PROGRAM OF RADIO THAILAND AT NAKHON RATCHASIMA PROVINCE) อาจารย์ที่ปรึกษา รศ. จุมพล รอดคำดี , 244 หน้า. ISBN 974-13-0934-1

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและโครงสร้างการดำเนินงานโครงการวิทยุชุมชน การเข้าถึงสื่อวิทยุชุมชนของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการด้วยตนเองของประชาชนในการดำเนินงานรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาโดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ศึกษาเอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการทำงาน และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการศึกษานี้ พบว่าแนวคิดของรายการวิทยุชุมชน สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดนครราชสีมาเกิดจากนโยบายกรมประชาสัมพันธ์ ที่ให้สถานีวิทยุในท้องถิ่นดำเนินโครงการนำร่องรายการวิทยุชุมชน เพื่อตอบสนองนโยบายรัฐคือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และนโยบายรัฐบาล ในส่วนของโครงสร้างการดำเนินงาน มีคณะกรรมการวิทยุชุมชน 2 ชุด เป็นผู้รับผิดชอบ โดยการกระตุ้นและสนับสนุนของเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา จากการศึกษาพบว่า การมีคณะกรรมการ 2 ชุดมีปัญหาในการทำงานอย่างมาก การมีคณะกรรมการวิทยุชุมชนเพียงชุดเดียวน่าจะดีกว่า และมาจากการสรรหาของประชาชนโดยตรงเพื่อความมีอิสระและประชาชนยอมรับให้เป็นตัวแทนที่แท้จริง การดำเนินงานวิทยุชุมชนพบว่าประชาชนเข้าถึงสื่อในลักษณะติดตามรับฟังด้วยเห็นประโยชน์ของรายการต่อการดำเนินชีวิต การแจ้งข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นและร้องทุกข์ ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการผลิต รายการและวางแผน ส่วนการบริหารจัดการด้วยตนเองของประชาชนในการดำเนินงานรายการวิทยุชุมชนยังไม่สามารถทำได้

ภาควิชา . . . การสื่อสารมวลชน . . . . .ลายมือชื่อนิสิต . . . . .
สาขาวิชา . . . การสื่อสารมวลชน . . . . .ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา . . . . .
ปีการศึกษา . . 2543 . . . . .ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม . . . . .

##4085236028 : MAJOR MASS COMMUNICATION

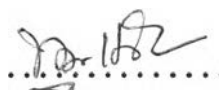
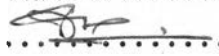
KEY WORD: COMMUNITY RADIO PROGRAM/PATICIPATORY COMMUNICATION
THIWAPORN SAENMUANGCHIN : PARTICIPATORY
COMMUNICATION VIA COMMUNITY RADIO PROGRAM OF RADIO
THAILAND AT NAKHON RATCHASIMA PROVINCE.THESIS ADVISOR
: ASSOC. PROF. JOOMPOL RODCUMDEE . 244 pp. ISBN 974-13-0934-1

The objectives of this study is to analyze the concept and the structure of community radio , accessibility, participation and self-management at the local branch of Thailand's Public Relations radio broadcasts Nakhon Ratchasima province .

The methodology of this qualitative research includes in-depth interviews, documentary research, participant observation and analytical description.

The study looked at the interaction of national radio and the local people of Korat and found a dynamic relationship between The two. In accordance with the 1997 constitution, The government is striving to promote regional radio involving The community at the provincial level.At the moment the existence of two community radio boards is creating some confusion. The official board , composed honestly of high level officials, does not have the time or community involvement to successfully promote local radio.The second board , subsidiary to the first , takes a more hands-on approach and devotes more time to the project.

In conclusion , a single , democratically elected board would be more efficient. Although interest in local radio programs is strong , The station needs technical and administrative support from national radio.

Department . . of Mass Communication . . . . . Student's signature .....
Field of study . Mass Communication . . . . . Advisor's signature .....
Academic year . 2000 . . . . . Co-Advisor's signature . . . . .

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนโดยผ่านรายการวิทยุชุมชน สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาสละเวลาเพื่อให้ ทั้งคำแนะนำ คำปรึกษา ข้อคิดเห็นต่างๆ อันทรงคุณค่าอย่างยิ่งแก่งานวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญเรือน กิติวัฒน์ ได้กรุณาเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ และได้ให้ข้อคิดเห็น คำปรึกษาที่มีคุณค่ายิ่ง และ รองศาสตราจารย์ วิภา อุดมฉันท์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้ให้คำชี้แนะ กรอบแนวทางการวิจัย อันเกิดประโยชน์อย่างยิ่งแก่งานวิจัยฉบับนี้

วิทยานิพนธ์นี้เกิดขึ้นได้ด้วยการสนับสนุนจากผู้บริหารทุกระดับชั้นในกรมประชาสัมพันธ์ รวมทั้งนายบัณฑิต ตั้งประเสริฐ ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา ที่สนับสนุนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ในโครงการนำร่อง วิทยุชุมชนท่ามกลางการปฏิรูปสื่อวิทยุกระจายเสียงของรัฐ มาปรับเปลี่ยนเป็นสื่อสาธารณะ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 40 ที่สำคัญคือคุณสุรินทร์ แผลงประสพโชค ผู้เริ่มต้นการจัดรายการวิทยุชุมชน ในสื่อวิทยุกระจายเสียงของกรมประชาสัมพันธ์ และเป็นผู้จุดประกายความคิดนี้แก่ผู้วิจัย นอกจากนี้ทีมงานวิทยุชุมชนของคนโคราช ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหาร คณะอนุกรรมการผลิตรายการ อาสาสมัครวิทยุชุมชน ตลอดจนข้าราชการและเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา ที่กรุณาเสียสละเวลา มาร่วมดำเนินงานด้วยความตั้งใจตลอดมา

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณทุกท่านที่เอื้อนามมานี้ และทุกท่านที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่ง

ทิวาพร แสนเมืองชิน

สารบัญ

หน้า

	บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
	กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
	สารบัญ.....	ช
	สารบัญแผนภูมิและแผนผัง.....	ฅ
บทที่		
1	บทนำ.....	1
	✓ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	ปัญหาวิจัย.....	8
	✓ วัตถุประสงค์.....	8
	✓ นิยามศัพท์.....	8
	ขอบเขตการวิจัย.....	10
	✓ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2	✓ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
	แนวคิดวิทยุกระจายเสียงชุมชน.....	11
	วิทยุกระจายเสียงชุมชนในประเทศไทย.....	14
	แนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม.....	24
	ทฤษฎีสื่อมวลชนที่ประชาชนมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตย.....	27
	แนวคิดเกี่ยวกับบทหน้าหน้าที่ขององค์กรผู้ผลิตสื่อมวลชน.....	29
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
3	ระเบียบวิธีวิจัย.....	35
	รูปแบบการวิจัย.....	35
	✓ วิธีเก็บข้อมูล.....	37
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
	การนำเสนอข้อมูล.....	39
4	แนวคิดและโครงสร้างการดำเนินงานโครงการวิทยุชุมชน.....	40
	แนวคิดการดำเนินงานโครงการวิทยุชุมชน.....	40
	โครงสร้างการดำเนินงานโครงการวิทยุชุมชน.....	51
	รูปแบบการนำเสนอรายการวิทยุชุมชน.....	63
	เนื้อหารายการวิทยุชุมชน.....	85
	การผลิตรายการวิทยุชุมชน.....	91

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
5	การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานวิทยุชุมชน	97
	การเข้าถึงสื่อวิทยุชุมชน	97
	การมีส่วนร่วมของประชาชน	113
	การบริหารจัดการด้วยตนเองของประชาชน	156
6	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	180
	สรุปผลการวิจัย	181
	อภิปรายผล	190
	ข้อจำกัดการวิจัย	196
	ข้อเสนอแนะ	197
	รายการอ้างอิง	199
	ภาคผนวก	205
	ประวัติผู้วิจัย	244

สารบัญแผนภูมิและแผนผัง

แผนภูมิและแผนผัง	ภาพที่	หน้า
1	แผนภูมิแสดงโครงสร้างวิทยุกระจายเสียงชุมชนที่จำลองมาจาก โครงสร้างบริษัทข่าว โดย Simon Partridge , 1982	18
2	แผนผังแสดงโครงสร้างการบริหารงานวิทยุกระจายเสียงชุมชน โดย สุรินทร์ แผลงประสพโชค , 2541	21
3	แผนภูมิแสดงแบบจำลององค์กรสื่อมวลชนภายใต้แรงกดดันทางสังคม โดย Denis McQuail , 1994	29
4	แผนภูมिरูปแบบการจัดรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช	64
5	แผนผังขั้นตอนการผลิตรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช	92
6	แผนผังแสดงการประสานงานการผลิตรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช	93
7	แผนผังการบริหารจัดการรายการวิทยุชุมชน	177